

МАТЕРІАЛИ

*Міжнародна науково-практична
конференція
«Інституційні перетворення та
регулювання соціально-економічних
процесів в умовах міжнародної
інтеграції»*

**ЗАХІД ПРИСВЯЧЕНИЙ СВЯТКУВАННЮ
155-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

**22 травня 2020 року
м. Одеса**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Економіко-правовий факультет

Кафедра обліку та оподаткування

Територіальне відділення
Всеукраїнської професійної громадської організації
«СПІЛКА АУДИТОРІВ УКРАЇНИ» в Одеській області

Південний округ Всеукраїнської професійної громадської організації
«Спілка податкових консультантів України»

МАТЕРІАЛИ

*Міжнародна науково-практична
конференція*

«Інституційні перетворення та
регулювання соціально-економічних
процесів в умовах міжнародної
інтеграції»

ЗАХІД ПРИСВЯЧЕНИЙ СВЯТКУВАННЮ 155-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

22 травня 2020 року
м. Одеса

Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради економіко-правового факультету
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
(Протокол № 7 від 29.05.2020 року)

Відповідальний редактор:

Кусик Наталія Львівна, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Редакційна колегія:

Побережець О.В., д.е.н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування ОНУ імені І.І. Мечникова; *Масленніков Є.І.*, д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та інновацій ОНУ імені І.І. Мечникова; *Гоголь М.М.*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування ОНУ імені І.І. Мечникова; *Гузь Д.О.*, к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування ОНУ імені І.І. Мечникова; *Масіна Л.О.*, к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування ОНУ імені І.І. Мечникова; *Буслаєва Г.В.*, старший викладач кафедри обліку та оподаткування ОНУ імені І.І. Мечникова.

М-34

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інституційні перетворення та регулювання соціально-економічних процесів в умовах міжнародної інтеграції» (22 травня 2020 року, м. Одеса) / МОН України; ОНУ імені І.І. Мечникова; відп. ред. Н.Л. Кусик; ред. кол.: О.В. Побережець, Є.І. Масленніков, М.М. Гоголь [та ін.]. – Одеса, 2020. – 154 с.

Збірник містить тези доповідей науково-педагогічних працівників та викладачів, аспірантів та студентів – учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Інституційні перетворення та регулювання соціально-економічних процесів в умовах міжнародної інтеграції», яка відбулася 22 травня 2020 року на економіко-правовому факультеті в ОНУ імені І.І. Мечникова. Конференцію проведено в рамках НДР кафедри обліку та оподаткування на 2019 - 2023 рр. (тема № 196: «Дослідження розвитку соціально-економічних процесів в Україні», наказ ОНУ ім. І.І. Мечникова № 679-18 від 01.04.2019 р., номер державної реєстрації 0115U003915).

Призначено для науково-педагогічних працівників, викладачів, аспірантів, студентів спеціальностей економічного та юридичного напрямків, практикуючих юристів та економістів.

УДК 330:332:338:339

**Тези доповідей поширюються в авторській редакції.
Відповідальність за зміст тез доповідей несуть автори.**

© Кусик Н.Л. та ін., 2020

ЗМІСТ

Секція професорсько-викладацького складу

Автор(и)	Назва тез	Стор.
Андрейченко Андрій Вадимович	Характерні риси управління сферою поведження з відходами в контексті сталого розвитку природокористування	7
Базецька Ганна Ігорівна	Оцінка ефективності зовнішньої торгівлі	10
Гузь Дар'я Олександрівна Коротасв Сергій Леонідович	Теоретико-методичні засади оцінки стратегії економічного розвитку туристичних підприємств	16
Гузь Дар'я Олександрівна Ільченко Діана Анатоліївна	Теоретичні аспекти формування стратегії стійкого економічного розвитку підприємств малого бізнесу	20
Гуторов Андрій Олександрович	Інституційний зміст корпоратизації національної економіки	23
Гоголь Марина Миколаївна Дога Валерій Семенович	Особливості системи обліку як елементу управління сучасного підприємства	26
Жмай Олександр Володимирович Якимова Ірина Андріївна	Роль корпоративної культури в привлеченні и удержанні співробітників покоління Z	29
Кусик Наталія Львівна Багдікян Сусанна Вараздатівна	Система дуальної освіти: проблеми використання в закладах вищої освіти	33
Марущак Володимир Петрович	Державне планування в руслі конституційного процесу	38
Масіна Людмила Олександрівна	Поняття втраченої вигоди та методика її визначення	40
Масін Віктор Миколайович Найда Данило Іванович	Правове регулювання створення штучних земельних ділянок у зарубіжних країнах	43

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Гузь Дар'я Олександрівна

Кандидат економічних наук

Доцент кафедри обліку та оподаткування

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(Одеса, Україна)

Гльченко Діана Анатоліївна

Кандидат економічних наук

Викладач кафедри обліку та оподаткування

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(Одеса, Україна)

Підприємства малого бізнесу виконують важливі соціально-економічні функції в суспільстві, а результати їх діяльності суттєво впливають на розвиток національної економіки в цілому. Сучасним умовам розвитку економіки України притаманне збільшення негативного впливу ризиків зовнішнього середовища на функціонування вітчизняних підприємств. Враховуючи специфічні характеристики діяльності суб'єктів малого господарювання, вони є максимально вразливими до дії сучасних дестабілізуючих факторів. Саме тому, дослідження теоретичних аспектів формування стратегії стійкого економічного розвитку підприємств малого бізнесу є особливо актуальним в наш час.

Питання формування та реалізації стратегії підприємства досліджували зарубіжні та вітчизняні вчені такі, як: Л.П. Артеменко, І.О. Бланк, Р.М. Грант, В.В. Ковальов, К. Ендрюс, Д.Дж. Колліс, Г. Мінцберг, М. Портер, А.А. Томпсон, А.Дж. Стрікланд, Б.І. Шелегеда та інші.

Самою поширеною та ефективною формою господарювання є діяльність суб'єктів малого бізнесу. Саме малим підприємствам властиві певні специфічні риси діяльності. Наприклад, вони мають змогу найшвидше реагувати на постійні зміни ринкової кон'юнктури, що забезпечує адаптивність національної економіки та можливість розвитку. Також, в сучасних умовах господарювання малі підприємства акумулюють досить значні виробничі та фінансові ресурси населення України.

В умовах ринкової турбулентності на діяльність підприємств малого бізнесу негативно впливають різноманітні економічні ризики.

Основним таким ризиком виступає жорстка конкуренція з боку великих підприємств. Дана обставина є наслідком того, що малі підприємства мають недостатнє фінансове, ресурсне та технологічне забезпечення їх діяльності. Саме тому, зміцнення ринкових позицій суб'єктів малого бізнесу виступає головною умовою їх ефективного функціонування та економічного розвитку в цілому.

Зміцнення ринкових позицій підприємств малого бізнесу в сучасних умовах господарювання можливе за умов формування ефективної стратегії стійкого економічного розвитку. Під час формування даної стратегії необхідно врахувати особливості діяльності суб'єктів малого бізнесу.

В результаті проведеного дослідження існуючих в науковій літературі підходів до формування стратегії розвитку підприємств було виявлено наступні спільні риси: визнання пріоритетності впливу факторів зовнішнього середовища; орієнтація стратегії на перспективу та високий ступінь гнучкості; визнання необхідності встановлення цілей розвитку господарської діяльності [5].

Дослідження літератури з питань формування стратегії розвитку підприємств показало, що передумовою даного процесу є аналіз факторів зовнішнього середовища [2, 3, 4, 6, 7]. Адже, процес формування стратегії стійкого економічного розвитку малих підприємств пов'язаний з моніторингом зовнішнього середовища та сукупності факторів, що впливають на їх розвиток.

До факторів зовнішнього середовища, які впливають на розвиток підприємств малого бізнесу, відносяться наступні: політично-правові фактори; економічні фактори; технологічні фактори; соціальні фактори; міжнародні фактори.

В науковій літературі виділяють базові стратегії розвитку бізнесу, до них відносять наступні: стратегії концентрованого зростання, стратегії інтегрованого зростання, стратегії диверсифікованого зростання, стратегії скорочення [3, с. 135].

Враховуючи особливості діяльності малих підприємств та їх слабкі ринкові позиції доцільно розглянути більш детально стратегії інтегрованого зростання. До них відносять два основних типи, а саме:

1. стратегія зворотної вертикальної інтеграції, яка спрямована на зростання підприємства внаслідок придбання або ж посилення контролю над постачальниками;
2. стратегія прямої вертикальної інтеграції, яка виражається зростанням підприємства за рахунок придбання або ж посилення контролю над структурами, що знаходяться між підприємством й кінцевим споживачем.

Однак, дослідивши сутність поняття «розвиток» необхідно зауважити, що інтегроване зростання не доречно пов'язувати з розвитком, так як воно не спричиняє виникнення позитивних якісних змін в діяльності підприємства. Доцільно розглянути стратегію інтегрованого розвитку підприємства, яка реалізується у вигляді ефективної взаємодії з іншим підприємством з метою перерозподілу сумісних зусиль щодо протистояння різноманітним ризикам зовнішнього середовища. Враховуючи економічні ризики спричинені жорсткою конкуренцією з боку великих підприємств доцільним є формування саме стратегії інтегрованого розвитку підприємств малого бізнесу [1].

Метою стратегії інтегрованого розвитку підприємств малого бізнесу є ефективна протидія ризикам зовнішнього середовища з метою забезпечення стійкого економічного розвитку в умовах ринкової невизначеності. Формою реалізації даної стратегії є об'єднання малих підприємств в кластер підприємств з однорідними господарськими інтересами. Створення кластеру є ефективною формою об'єднання особливо для підприємств малого бізнесу, які володіють недостатнім внутрішнім потенціалом для забезпечення їх господарської діяльності та економічного розвитку в цілому.

Саме тому, в результаті створення такого кластеру підприємств малого бізнесу всі його учасники отримають значні переваги в їх господарській діяльності такі, як: підвищення стійкості до негативного впливу факторів зовнішнього середовища; забезпечення інвестиційної привабливості; підвищення фінансового забезпечення діяльності; інноваційне забезпечення діяльності та інші.

Таким чином, враховуючи економічні ризики з якими стикаються малі підприємства в результаті нестабільності ринкової кон'юнктури та жорсткої конкуренції з боку великих підприємств, особливо для них є актуальним формування стратегії стійкого економічного розвитку. Реалізувати дану стратегію доцільно за допомогою створення кластерів, як ефективного способу боротьби з жорсткою конкуренцією з боку великих підприємств. В результаті об'єднання в кластер малі підприємства підвищать рівень їх економічної безпеки та отримають можливість забезпечити стійкий економічний розвиток кожного із учасників кластеру.

Література

1. Артеменко Л.П., Фурсік О.І. Підвищення стратегічного потенціалу як напрям стратегічного розвитку підприємства. *Ефективна*

- економіка*. 2014. № 1. С. 15 – 19.
2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент. Киев: МП ИТЕМ ЛТД, 1995. 448 с.
 3. Минцберг Г. Школы стратегий / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Дж. Лэмпел; пер. с англ. под ред. Ю. Каптуревского. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 330 с.
 4. Погорелов Ю.С. Оцінювання та моделювання розвитку підприємства: монографія. Луганськ: Глобус, 2010. 512 с.
 5. Турчак В.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. *Молодий вчений*. 2013. № 1(01). С. 39-44.
 6. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии / А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд; пер. с англ. под. ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. Москва: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. 576 с.
 7. Эндрюс К. Концепция корпоративной стратегии / К. Эндрюс, Р. Ирвин; пер. с англ. под ред. Ю. Каптуревского. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 688 с.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ЗМІСТ КОРПОРАТИЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Гуторов Андрій Олександрович

Доктор економічних наук, старший науковий співробітник
Провідний науковий співробітник відділу організації менеджменту,
публічного управління та адміністрування
ННЦ «Інститут аграрної економіки»
(Київ, Україна)

Однією із основних тенденцій розвитку світової економіки з середини ХХ ст. і донині залишається корпоратизація. Еволюція форм організації господарської діяльності свідчить, що корпорації виникли в процесі поглиблення суспільного поділу праці, розвитку торгівлі, конкуренції та глобалізації. Нині корпорація виступає як специфічний метод господарювання і економічний агент, є окремою формою усупільнення виробництва, що завдяки горизонтальній і вертикальній централізації забезпечує поглиблення суспільного поділу праці, організацію відтворення капіталу, формування стійких інтеграційних мережевих відносин інституціоналізує суспільно-економічні відносини на всіх рівнях ієрархії. В організаційній площині корпорації є ієрархічною мережевою мета-організацією, формою інституційного забезпечення системної конкурентоспроможності й інноваційного